

VIBORG
KOMMUNE

Budgetforlig

Budget 2024-2027 for Viborg Kommune

Budgetforlig 2024-27

Budgetforlig med klare omprioriteringer for at sikre velfærden

Viborg kommunes økonomi er under pres, dels fordi der er indgået en stram økonomiaftale mellem Regeringen og KL, og dels fordi der er pres på flere velfærdsområder. På den baggrund har partierne i budgetforliget lagt vægt på at sikre velfærden og tilført markant flere midler til social-, familie-, ældre-, og dagtilbudsområdet, og det har været nødvendigt med reduktioner på andre områder for at finde finansiering til de ekstra midler.

Der har været behov for en markant ændring i det anlægsbudget, som byrådet vedtog sidste år, fordi der ikke har været råd til det. Samtidigt har der indenfor den statslige anlægsramme skullet indarbejdes bl.a. nye projekter til udviklingen af Domkirkekvartret i Viborg by. Partierne i budgetforliget har sat sig som mål at tilpasse sig den statslige ramme for anlæg både i 2024 og i overslagsårene 2025-27. Derfor har nogle projekter måtte droppes eller udskydes til gennemførelse senere.

Hovedelementer i budgetforliget

- Familieområdet tilføres 20,5 mio. kr. i 2024 og frem for at imødekomme behovet fra flere børn og unge med behov for særlig støtte.
- Socialområdet tilføres 11 mio. kr. i 2024 til at dække det stigende pres fra flere borgere med stort behov for støtte. I 2025-27 tilføres i alt 24 mio. kr.
- Ældreområdet tilføres 9,7 mio. kr. i 2024 og frem til dækning af merudgifterne ved flere ældre.
- Dagtilbudsområdet tilføres 6,6 mio. kr. 2024 til gennemførelse af minimumsnormeringer, 6,1 mio. kr. I 2025, 0,8 mio. kr. i 2026 og 2027.
- Der indarbejdes en ½ procent i reduktioner og effektiviseringer af serviceudgifter i 2024-26. Det betyder en reduktion i 2024 på 20 mio. kr., stigende til 40 og 60 mio. kr. i 2025 og 2026. I 2024 findes de 20 mio. kr. ved en såkaldt "grønthøsterbesparelse" jævnt fordelt på alle områder, dog ikke social- og familieområderne.
- Administrationen reduceres med 11,5 mio. kr. årligt fra 2024. Det er forventningen, at en del af reduktionen over tid vil ske som følge af færre lovkrav, mindre statslig dokumentation, som det er blevet aftalt i økonomiaftalen mellem KL og regeringen.
- Skatten holdes uændret.

Befolkningsudvikling – budgetregulering på ældre, skoler og dagtilbud

Viborg Kommune følger den praksis, der er indarbejdet i økonomiaftalerne, hvor staten kompenserer kommunerne for befolkningsudviklingen for et år ad gangen. Partierne er enige om at fortsætte denne praksis. Derfor tilføres ældreområdet yderligere 9,7 mio. kr. årligt på grund af flere ældre. Omvendt betyder færre skoleelever, at skoleområdets budget reduceres med 11 mio. kr., mens dagtilbudsområdet reduceres 8,5 mio. kr. på grund af færre småbørn.

Socialområdet

Socialområdet er under stort pres. Ikke kun i Viborg Kommune men nationalt. Partierne er enige om at understøtte området med 35 mio. kr. over fire år. Årsagen til udgiftspreset er, at borgernes behov for støtte stiger, og udviklingen gør sig især gældende blandt de borgere, der har de mest komplekse udfordringer og støttebehov.

Partierne er enige om, at forventet merforbrug i 2023, aktuelt opgjort til 10,5 mio. kr. tillægsbevilges ifm. årets sidste budgetopfølgning.

Familieområdet

Familieområdet er under stort pres. Ikke kun i Viborg Kommune men nationalt. Partierne er enige om at understøtte området med 82 mio. kr. over fire år.

Familieområdet følges tæt, og der gives en status for byrådet i 1. kvartal 2024.

Partierne er enige om, at forventet merforbrug i 2023, aktuelt opgjort til 13 mio. kr. tillægsbevilges ifm. årets sidste budgetopfølgning.

Minimumsnormeringer på dagtilbudsområdet

Fra den 1. januar 2024 træder kravet om minimumsordninger på dagtilbudsområdet i kraft. Kravet betyder, at der fra den 1. januar skal være minimum 1 pædagogisk personale til tre børn i vuggestuer og 1 pædagogisk personale til seks børn i børnehaver. Kravet skal i Viborg Kommune være opfyldt på kommunalt niveau.

Finansieringen af minimumsnormeringerne sker delvist ved en omprioritering af midler inden for Børn og Ungeområdet, jf. indstilling fra Børne- og Ungdomsudvalgets møde den 9. august 2023. Forslagene har været i høring og høringssvar har været vedlagt byrådets budgetmateriale. Med dette forlig godkendes de af Børne- og ungdomsudvalget, fremlagte forslag.

Den enkelte institution har frihed til at prioritere personalesammensætningen inden for den økonomiske ramme.

Der tilføres 6,6 mio. kr. i 2024, 6,1 mio. kr. i 2025 og fra 2026 og frem 0,85 mio. kr. til gennemførelse af minimumsnormeringer. Forligskredsen beslutter endvidere at tilføre 2 mio. kr. i 2024 til dagtilbudsområdet.

Hjemmepasning

Der tilføres yderligere 1,5 mio. kr. årligt fra 2024 til udvidelse af ordningen med hjemmepasning.

Tilskud til Viborg International School

Den internationale skole sikrer, at lokale virksomheder og uddannelsesinstitutioner kan rekruttere internationale medarbejdere og kapaciteter, der ofte vælger bosætning og arbejdsplads efter hvor der findes kvalificerede internationale skole- og uddannelses tilbud. Der afsættes 0,3 mio. kr. årligt fra 2024 og frem. Der er tale om en videreførelse på samme niveau, som har været gældende frem til 2023.

Spildopmagerne

De frivillige kræfter i Spildopmagerne skal indtænkes i forbindelse med selskabsgørelsen af REVAS.

Forundersøgelse vedrørende jernbaneforbindelse – Bjerringbro til Hammel

Der ønskes iværksat en forundersøgelse vedrørende jernbaneforbindelse Bjerringbro til Hammel med henblik på en kortere rejsetid mellem Viborg og Aarhus

Studerterhus

For at styrke studiemiljøet i Viborg Kommune oprettes der i 2024 et studenterhus. Dette sker i forbindelse med etableringen af de mange nye uddannelser og den store tilgang af nye studerende. Der afsættes midler til etablering og drift af Studenterhus.

Forligskredsen beslutter endvidere at lægge 2 mio. kr. oven i de ekstra fem millioner, som blev tilført folkeskoleområdet i budgettet for 2023-26.

Reduktioner:

For at skaffe finansiering til de ovennævnte tiltag er der enighed mellem forligspartierne om følgende reduktioner:

Fortsat ½ procent reduktioner og effektiviseringer

Kommunens økonomi er klemmt, og den statslige styring indebærer, at der er behov for løbende reduktioner og effektiviseringer for at skabe råderum til at løse budgetudfordringer og iværksætte nye tiltag.

Partierne er derfor enige om, at der fortsat skal findes reduktioner og effektiviseringer for ½ pct. årligt. Der tages stilling til udmøntning ved den årlige budgetlægning for et år ad gangen. Det indebærer en reduktion på 20 mio. kr. i 2024, og stigende til 40 mio. kr. i 2025 og 60 mio. kr. i 2026 og 2027.

For 2024 udmøntes reduktionen på de 20 mio.kr. ligeligt på alle serviceområder, dog undtagen social- og familieområderne.

Administrationen

Det fremgår af økonomiaftalen, at udgifterne til administrative opgaver i kommunerne skal nedbringes med 700 mio. kr. i 2024, og at der indledes et flerårigt samarbejde mellem regeringen og KL. Regeringen vil forpligte sig til at foretage konkrete regelforenklinger, mens kommunerne forpligter sig til at sanere i egne regler og procedurekrav.

I budgetforliget indarbejdes Viborg Kommunes andel af reduktionen i økonomiaftalen svarende til 11,5 mio. kr. årligt fra 2024. Dertil kommer andel af besparelsen på den ½ procent, 2,8 mio. kr. årligt fra 2024, i alt 14,3 mio. kr.

Direktionen bemyndiges til at udmønte hele besparelsen i en bred forståelse af begrebet administration. Reduktionen forventes udmøntet inden efterårsferien.

Budgetbufferen

Af hensyn til at kunne overholde de statslige servicerammer og samtidig sikre fleksibilitet for de decentrale budgetansvarlige, der skal have mulighed for at bruge af tidligere års mindreforbrug, har der været praksis

for at have en budgetbuffer. Den reduceres fra 15 mio. kr. til 7,5 mio. kr. årligt fra 2024 og frem. Nyt forslag til regelsæt med opstramning af overførselsadgang for de centrale områder fremlægges for ØEU inden udgangen af 2023 og med virkning fra 2023.

Klippekortordningen på ældreområdet justeres

Med klippekortsordningen modtager beboere på plejecentre samt visiterede borgere i egen bolig et antal "klip", som de kan anvende til aktiviteter efter eget valg. Beboere i eget hjem modtager klip, der svarer til 1 times ekstra aktiviteter og støtte om ugen, mens beboere på plejecentre modtager ½ time pr. uge. Ordningen reduceres med 50 pct. svarende til en reduktion på 6,9 mio. kr. årligt.

Derudover indeholder forliget en række mindre besparelser, som fremgår af vedlagte bilag.

Anlæg

Det samlede anlægsbudget over fire år udgør i alt 1,4 mia. kr. og rummer en lang række projekter på de enkelte udvalgsområder:

Investeringer i skoler og dagtilbud for samlet ca. 440 mio. kr., herunder til ny skole i Stoholm og færdiggørelse af Overlund Skole og hal samt et nyt børnehus i Taphede samt i Vestbyen.

Investeringer på de tekniske områder, herunder infrastruktur for ca. 130 mio. kr. (ekskl. Domkirkeområdet)

På klima- og miljøområdet, herunder investeringer på affaldsforsyningen for godt 100 mio. kr.

Investeringer i Domkirkeområdet for ca. 130 mio. kr., herunder nyt museum

Investeringer på ældreområdet på ca. 50 mio. kr. primært til nyt produktionskøkken til Madservice Viborg.

Nye anlægsprojekter i anlægsbudgettet

Udvikling af Domkirke kvarteret:

- Domkirke kvarteret
Store dele af Danmarkshistorien har udspillet sig i Viborg, i kvarteret omkring Sct. Mogensgade, Gammel Torv og Stænderpladsen; datidens konger skulle til Viborg for at sikre sig kronen, hele den danske Folkekirkes udvikling i forbindelse med Reformationen startede med Hans Tausen og både det danske demokrati og retsvæsen har tydelige tråde tilbage til Stænderforsamlingerne - som efterfølgende gav navnet til dét, vi kender som Stænderpladsen.
Denne fortælling om magt og magtens bygninger og pladser genskabes nu i Domkirke kvarteret, hvor den tidligere landsretsbygning allerede ombygges til Wibergis – nyt Viborg Museum. Den omfattende plan for det samlede Domkirke kvarter finansieret af en række store fondsdonationer og Viborg Kommune realiseres nu og består af følgende delprojekter;
- Velkomstcenter i Domkirke kvarteret
Det gamle rådhus på Stænderpladsen får nye funktioner som imødekomende velkomstcenter, der både på pladsen foran og i stueplan byder alle slags gæster velkommen til Viborg – og til Domkirke kvarteret. Her præsenteres de forskellige besøgsmaal og oplevelser, ligesom der er cafe og museumsshop. Samtidig får rådhuset også funktion som Hærvejscenter, der – placeret i Hærvejens

hovedby - kan udnytte de samme velkomstfunktioner og placeringen tæt på Domkirken og overnatningsmuligheder.

- Udstillingsrum og UNESCO Creative City
Den gamle byrådssal får nyt liv som udstillingsrum og giver dermed Skovgaard Museet, Viborg Museum og animationsmiljøet helt nye muligheder for tiltrækning af udstillinger og værker, som aldrig tidligere har kunnet vises lokalt. Samtidig får Viborgs udnævnelse til UNESCO Creative City fremover en fysisk placering, der bidrager til formidling af og liv i Domkirke kvarteret.
- Byrum og pladser i Domkirke kvarteret
De omdannede byrum skal bidrage til byliv og aktivitet i samspil med områdets bygninger, der omdannes til nye funktioner. Byrummene skal sikre sammenhæng i området, understøtte og fremhæve den særlige historiske atmosfære og via klimavenlige principper pege ind i fremtiden til gavn for besøgende i alle aldre. Projektet tager udgangspunkt i tilsagn om fondsbidrag på 46,5 mio. kr.
- P-hus i Domkirke kvarteret
Domkirke kvarterets parkeringshus er et vigtigt element i udviklingen af en samlet destination, da det sikrer god og direkte tilgængelighed til området og er en forudsætning for fredeliggørelsen af byrummene for trafik og parkering. Det nye P-hus søges etableret som et OPP-projekt, hvor OPP-leverandøren står for opførelsen af P-huset og efterfølgende lejer det ud til Viborg Kommune. Der er afsat midler på driften til lejeudgiften, og der er afsat midler til den deponering, der kræves i henhold til lånebekendtgørelsens bestemmelser. Deponeringen er fraregnet den gennemsnitlige likviditet

Nyt botilbud med 24 pladser på socialområdet

Det etableres et nyt botilbud med 24 pladser til borgere med kognitiv funktionsnedsættelse kombineret med udadreagerende/problemskabende adfærd. Botilbuddet godkendes til også at kunne rumme unge i alderen 16-17 år, der ellers ville blive anbragt på et eksternt botilbud. Etableringen af botilbuddet er afgørende for at begrænse udgiftstilvæksten på det specialiserede socialområde. Den samlede anlægsudgift er 80 mio. kr., og tilbuddet forventes taget i brug ultimo 2026.

Det forudsættes, at projektet kan gennemføres uden for den ordinære, statslige anlægsramme.

Skals helhedsplan

Byrådet godkendte i 2021 helhedsplanen for Skals, som omfattede erhvervelse af bankbygningen til udskolingsklasserne, bibliotek, indmødested for hjemmeplejen og lokalhistorisk arkiv. Derudover blev det besluttet at nedlægge Plejecenteret Kildedalscenteret. Der afsættes 12 mio. kr. i 2024-26 til den nordlige del af projektet, heraf 2 mio. kr. til personalefaciliteter på Skalmagrunten.

Ny daginstitution i Viborg Vest

Der skal i Viborg Vest opføres et nyt børnehus på det ledige areal ved det nuværende Børnehus Søndergaard som erstatningsbyggeri for de nuværende Børnehuse Lupinmarken og Søndergaard. Børnehuset forventes ibrugtaget i 2028. Byggeriet skal dimensioneres til 110 børnehavebørn og 50 vuggestuebørn og skal, grundet udenomsarealernes potentiale, bygges efter kvalitetsniveau C.

Der afsættes 34,5 mio. kr. til projektet i 2026-28.

Større justeringer i anlægsbudgettet:

Energirenoveringer

EU har i juli 2023 vedtaget et direktiv om energirenovering af offentlige bygninger. Direktivet betyder, at offentlige bygherrer (herunder kommuner) bliver forpligtet til årligt at energirenovere 3 % af deres bygningsmasse. Direktivet skal omsættes til dansk lovgivning indenfor to år. Lovens krav vil medføre fornyet energiplanlægning for kommunens bygninger, hvorfor der udarbejdes en samlet plan med henblik på forøgede investeringer fra 2027 og årene frem. Der afsættes ca. 12,5 mio. kr. i 2027 og derefter 12 mio. kr. årligt.

Gadelys – udskiftning fremrykkes og finansieres forskudsvis af Energi Viborg

Der er tidligere bevilliget ca. 23 mio. kr. til udskiftning af ca. 6.300 højtryksnatriumlamper til LED i perioden 2023-2025. Der mangler herefter udskiftning af ca. 6.200 lamper. Svarende til en samlet investering på ca. 50 mio. kr. Det er aftalt, at Energi Viborg udskifter og finansierer udskiftningen af lamperne, idet udskiftningen fremrykkes, således at alle lamper er udskiftet ultimo 2026. Tilbagebetalingsperioden er forudsat til 10½ år. Der afsættes 4,4 mio. kr. på driften i 2024, 4,9 mio. kr. i 2025 og stigende til 5,4 mio. kr. fra 2026 og frem.

Ny svømmehal udgår - den nuværende renoveres

Prisen på byggeri af ny svømmehal er de seneste år steget voldsomt og ser ikke ud til at falde igen. Samtidig er Viborg Svømmeklubs medlemstal faldet, således at behovet for øget vandkapacitet er faldet. Derfor erstattes Byrådets tidligere beslutning om etablering af helt ny svømmehal ved Viborg Idrætsskole med en gennemgående renovering af den nuværende svømmehal ved Søndre Skole. Denne omfatter både omklædningsrum, overflader og faciliteter i selve svømmehallen samt alle tekniske installationer. Der afsættes i alt 15 mio. kr. i årene 2025 og 2026.

Nyt produktionskøkken til Madservice

Byrådet har tidligere ifm. budgetforliget 2022-2025 afsat midler til etablering af et nyt produktionskøkken til erstatning for Madservice Viborgs faciliteter på Blichergården. Der afsættes yderligere 10,8 mio. kr. til at sikre projektets gennemførelse.

Pulje til landdistriktsudvikling

Puljen afsat til udvikling af landdistrikterne justeres, så der afsættes 20 mio. kr. over fire år.

I forbindelse med opstilling af vindmøller og solceller mv. (vedvarende energi) afsættes midler til udvikling af landdistrikterne via Grøn Pulje. Midlerne anvendes generelt til gavn for lokalsamfundene og administreres af KMU, heraf afsættes dog 25 pct. af VE-midlerne til Landdistriktsudvikling, som administreres af LDU.

Jordforsyning nulstilles i 2024

Efterspørgslen efter kommunale byggegrunde er væsentlig afdæmpet, og derfor nulstilles budgettet til jordkøb og byggemodning i den kommunale jordforsyning i 2024. Partierne er enige om, at hvis der bliver efterspørgsel efter kommunale byggegrunde i 2024, er byrådet villige til at tillægsbevilge.

Nye cykelstier

Ved anlæg af nye cykelstier prioriteres sikre skoleveje. I 2024 anlægges resterende cykelsti ved Markedsgade til Bjerringbro skole. Til brug for denne prioritering udarbejdes en behovsanalyse.

Derudover indeholder forliget en række mindre ændringer på anlægsbudgettet, som fremgår af vedlagte bilag.

Økonomisk politik

Partierne er enige om at videreføre en ansvarlig økonomisk politik. De økonomiske målsætninger, byrådet tidligere har vedtaget, fastholdes. De tre økonomiske målsætninger er:

- 250 mio. kr. i resultat før anlæg og afdrag
- 225 mio. kr. i skattefinansierede anlægsudgifter (netto)
- 200 mio. kr. i gennemsnitlig likviditet

Partierne er enige om at bekræfte de økonomiske styringsprincipper, som byrådet har vedtaget, og som blandt andet siger, at der ikke gives kassefinansierede tillægsbevillinger.

Viborg, tirsdag den 29. august 2023.

For Venstre:

Ulrik Wilbek

Anders Jensen

For Socialdemokratiet:

Mette Nielsen

Mads Panny

For Konservative Folkeparti:

Peter Juhl

Stine Damborg